



List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

# Lovac

Broj 78

Tuzla, juni/lipanj 2018.

Cijena 1,00 KM



*Dobar pogled na zrnčevića*



# Lovac

List Saveza lovačkih društava  
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:  
Upravni odbor Saveza lovačkih društava  
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:  
Mensur Alić,  
predsjednik UO SLD TK

Redakcija lista "Lovac":  
Enver Kurtić (Kalesija)  
Salih Terzić (Tuzla)  
Mirzet Idrizović (Banovići)  
Nusret Kamenjaković (Zivinice)  
Ismet Memić (Sapna)  
Samed Mehmedović (Srebrenik)  
Salih Lipovac (Gradačac)  
Hajrudin Imširović (Teočak)  
Isajbeg Vejzović (Kladanj)  
Faruk Huskanović (Gračanica)  
Mujo Softić (Lukavac)  
Nermin Mujkić (Doboj-Istok)  
Suljo Mujić (Čelić)

Glavni i odgovorni urednik:  
Mensur Alić

Urednik i lektor:  
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:  
Selver Pirić

Fotoliti:  
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:  
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:  
Šaban Cipurković

Adresa redakcije "Lovac"  
Tuzla, Džindić mahala 13.  
Tel./fax: 035/258-004  
Web site: www.lovac.tk.com  
E-mail: info@lovactk.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla  
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva  
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport  
i informisanje Vlade TK broj  
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,  
list "Lovac" oslobođen je dijela  
poreza na promet



## 5. juni – Svjetski dan zaštite okoline

Svjetski dan zaštite okoline se obilježava svake godine 5. juna na godišnjicu održavanja Konferencije Ujedinjenih nacija u Stockholmu (1972.) posvećene zaštiti životne sredine, na kojoj je usvojen Program zaštite okoline Ujedinjenih nacija (UNEP). Kroz više od četiri i pol decenije Svjetski dan zaštite okoline se obilježava pod raznim sloganima, od „Samo jedna Zemlja“, „Ja sam uz prirodu“, „Samo jedna budućnost za našu djecu“, „Poveži se s prirodom“ do „Šume-Priroda na usluzi“ da bi ovaj dan postao globalna platforma za podizanje svijesti o širokom području zaštite životne sredine, od onečišćenja šuma i mora, globalnog zatopljenja, narušavanja biološke raznolikosti do užih tema poput nezakonite trgovine biljnim i životinjskim svijetom. Na Svjetski dan zaštite okoline ljudi širom planete ujedinjeno djeluju kako bi obezbijedili čistije i zelenije sutra za sebe i buduće generacije. Zelena ekonomija treba da ima ključno mjesto u razvoju svijeta, a to je poziv na razmišljanje čovjeka o njegovoj ulozi u prirodi, prisnoj zavisnosti od nje, poziv na osmišljavanje načina da iskusi i cijeni tu suštinsku povezanost i poziv da djeluje u zaštiti okoline.

„Svaki zalogaj hrane, svaki udah vazduha dugujemo prirodi, zavisimo od nje. Ukoliko izgubimo strast za prirodom, izgubili smo nešto najdragocjenije što ljudska bića imaju“, kazao je svjetski renomirani prirodoslovac Dejvid Atenborg. Predstavio je osnovne razloge za ponovno povezivanje ljudi s prirodom, podsjećajući da sve što se smatra lijepim potiče iz prirode, dok ljudi s druge strane trebaju učiniti veoma mali napor da se ponovo povežu s njom, a jednom kada se to desi, strast svijetli zauvijek.

Bosna i Hercegovina ima bogatu biološku raznolikost i među top pet je zemalja u Evropi u smislu biološke raznolikosti s visokim brojem endemskih i reliktnih vrsta, ali je tek 2% teritorije pod zaštitom po čemu je na dnu evropske ljestvice zaštićenih područja. Stoga je svijevremeno UNEP u saradnji s bh. partnerima razvio projekt „Postizanje očuvanja biološke raznolikosti kroz uspostavljanje i efikasno upravljanje zaštićenim područjima i izgradnju kapaciteta za zaštitu prirode u BiH“, s ciljem da se makar udvostruči teritorija pod prostornom zaštitom. Upravo to je i razlog što Svjetski dan okoline promovira dobrobiti koje priroda pruža, a to je i prilika za podizanje svijesti o važnosti prirode i prirodnih vrijednosti u BiH, prije svega voda i šuma koje imaju ključnu ulogu u borbi protiv klimatskih promjena, ublažavajući ih, oslobađanjem kiseonika i trošenjem ugljen dioksida. Šume stvaraju plodno zemljište, sadrže najviše biološki različitih ekosistema na kopnu i stanište su za više od polovine kopnene flore i faune, predstavljaju „pluća Zemlje“, imaju ulogu u formiranju oborina i opskrbe rijeka vodom, utiču na očuvanje plodnosti tla i njegovu zaštitu od erozije, ublažavaju velika kolebanja temperature zraka te tako stvaraju povoljnije uvjete za ljudsko zdravlje. Šumski kompleksi se odlikuju najvećom biološkom raznolikošću na kopnenom dijelu Zemlje i predstavljaju dom više od polovice svih poznatih kopnenih vrsta biljaka i životinja. Njihovim uništavanjem brojne jedinstvene vrste našle su se rubu opstanka ili su već izumrle, čime se naš svijet nepovratno mijenja i osiromašuje. Šume su i izvor vrijednih sirovina. Pored drva koja se obrađuju u bezbroj proizvoda, genetska raznolikost unutar šumskih zajednica omogućava nam napredak u znanosti i zdravstvu. Ipak, uništavanje šuma, koje danas prekrivaju 1/3 površine kopnenog dijela Zemlje, nastavlja se nesmanjenom žestinom. Svake godine se uništi prosječno 13 miliona hektara. Hitno treba da promijenimo način života i okrenemo se zelenoj budućnosti u kojoj će šume biti središte održivog razvitka i zelenog gospodarstva. Održivo upravljanje šumama ovisi umnogome i od lovaca. Pojam zelena ekonomija, koji je ključan u obilježavanju Dana zaštite životne sredine, odnosi se na gospodarstva koja svojim djelovanjem pridonose zdravijem okolišu i održivoj budućnosti čovjeka, flore i faune. To znači da su lovačka društva direktno uključena u aktivnosti na zaštiti šuma i očuvanja bioraznolikosti. U tom pogledu izuzetno je **značajna i uloga lovca** upravo zbog njegovog podržavanja i promoviranja dobrobiti i prosperiteta zdrave prirode, njegove svjesnosti o suštinskoj povezanosti čovjeka s prirodom i njegove razvijene ekološke svijesti. Zeleno gazdovanje lovištem označava plansku zaštitu okoline, pošumljavanje prirodnog staništa divljači, uzgajanje, prehranjivanje, zaštitu i oplemenjivanje određene vrste divljači kroz selekciju i uzgojni odstrjel nerazvijenih i bolesnih jedinki, gdje je uloga lovca da svojim djelovanjem očuva ekološku ravnotežu i ublaži uticaj promjena koje su dovele do narušavanja biološke raznolikosti.

2 Lovac Juni 2018



U prostorijama Lovackog društva „Tuzla“, 11. aprila 2018. godine, održana je 106. sjednica Upravnog odbora SLD TK, kojom je predsjedavao Mensur Alić - predsjednik SLD TK i na kojoj su članovi Upravnog odbora, u okviru 15 tačaka dnevnog reda, razmatrali Izvještaj o radu UO SLD TK za 2017. godinu, Plan rada i aktivnosti SLD TK za 2018. godinu, Izvještaj o finansijskom poslovanju SLD TK za 2017., Plan o finansijskom poslovanju SLD TK za 2018. godinu, kao i izvještaje o radu organa Saveza za 2017. i planove rada za 2018. godinu. Usvojen je i Operativni kalendar aktivnosti u lovištima TK za lovnu 2018./19. godinu, a u skladu s Pravilnikom o priznanjima i odlikovanjima za rad na unapređenju lovstva u Tuzlanskom kantonu, u svrhu zasluga i u cilju stimuliranja razvoja i afirmiranja lovstva i drugih aktivnosti koje su od općeg interesa za lovstvo, na prijedlog članica Saveza i Komisije za priznanja i odlikovanja, Upravni odbor je donio odluke da se u okviru lovačkih društava dodijele lovačka priznanja i odlikovanja:

### LD „MAJEVICA“ SREBRENİK

#### Lovačka diploma počasnog člana:

Ahmetović Nesib.

### LD „SPREČA“ KALESIJA

#### Lovačka bronzana značka:

Softić Senad, Sinanović Šemsudin, Poljaković Ferid, Bukvarević Enver, Subašić Avdo, Kamerić Enver, Musić Avdija, Jakubović Juso, Alić Ševkija, Hasanović Semiz, Muhić Rasim, Čatić Bego, Imšić Hasan, Halilović Amir i Kulović Husein.

#### Lovačka srebrna značka:

Smajlović Suljo, Durgutović Šemsudin, Selmanović Hajrudin, Hodžić Izet, Džananović Salko, Mujanović Suljo,

## Skupština SLD TK

U prostorijama Lovackog društva „Tuzla“, 25. aprila 2018. godine, održana je redovna-izvještajna Skupština SLD TK, kojom je predsjedavao Mensur Alić - predsjednik UO SLD TK i na kojoj su delegati, u okviru 11 tačaka dnevnog reda, razmatrali i usvojili Izvještaj o radu UO SLD TK za 2017., Plan rada UO SLD TK za 2018., Izvještaj o finansijskom poslovanju SLD TK za 2017., Plan o finansijskom poslovanju



## Upravni odbor SLD TK

Paloš Ramiz, Čatić Almir, Joldić Kemal i Požegić Abdulah.

#### Lovačka zlatna značka:

Kurtić Enver, Bećirbašić Emsad, Šabanović Sead, Hodžić Bajram, Čamdžić Muharem, Paloš Avdo, Selimović Meho, Loznica Ibro, Šehić Sead, Makalić H. Mustafa, Brđanović Čamil i Mujkanović Dž. Nedžad.

#### Lovačka diploma počasnog člana:

Čajtinović Hasan, Čajtinović Alija, Bećirbašić Muhamed, Mujkić Ševkija, Mujkić Ramiz, Imamović Rasim, Zejnilović Jahija, Joldić Sead, Bešić Haso, Dautbašić Suljo, Mustafić Hasan i Mujkanović Dževad.

#### Lovačka plaketa:

Hasanović Ibro i Majdančić Esed.

#### LD „SOKOLINA“ KLADANJ

#### Lovačka bronzana značka:

Avdibegović Rasim, Đozić Muhamed, Čamdžić Š. Ramiz, Grbić Ernad, Hasanović Mersudin, Hasanović Kadir, Kadrić Sakib, Hrnjić Aljo, Halilović Ahmo, Trumić Zijad, Vejzović Ermin, Vejzović Senad, Šarić Nijaz, Šarić Amel, Kešetović dr. Samir, Turalić Hazim, Malkanović Ismet i Halilović Ibro.

#### Lovačka srebrna značka:

Šehić Ramo, Buševac Hariz, Gogić Refik, Tulumović Sejfulah, Grbić Nihad, Hotović Izet i Omerović Meho.

#### Lovačka zlatna značka:

Vejzović Enver, Mušić Ibro, Hercegovac Refik, Huskić Enver, Rustemović Omer, Ahmedić Senad, Muhić Avdija, Fijuljanin Hamdija, Selimbašić Salih, Šarić Elvir, Selimbašić Senad i Halilović Salko

#### Lovačka diploma počasnog člana:

Berković Ibrahim, Hidić Ferid, Selimbašić Fuad, Halilović Enes, Begić Bego, Jamaković Meho, Vejzović Edhem, Alispahić Hajrudin, Mešanović Nuraga, Mešanović Mujaga, Huskić Omer, Halilović Muriz, Šarić Sifet, Hotović Taib, Selimbašić Hamid i Gogić Ahmo.

Selver Pirić

Sekretar SLD TK



SLD TK za 2018., Izvještaj Nadzornog odbora o finansijsko-materijalnom poslovanju SLD TK za 2017., Izvještaj o radu Savjeta za lovstvo za 2017. i Plan rada za 2018., Izvještaj oradu Savjeta za kinologiju za 2017. i Plan rada za 2018., Izvještaj o radu Komisije za lovno streljaštvo za 2017. i Plan rada za 2018. godinu.

Selver Pirić, Sekretar SLD TK

2018 Juni Lovac 3

## Dvadeset i četvrti radni sastanak

DU organizaciji LD „Tuzla“ Tuzla, održan je 24. radni sastanak članica SLD TK, odnosno predstavnika lovačkih društava „Tuzla“, „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić, „Majevica“ Srebrenik sa predstavnicima LU „Majevica“ Lopare, MUP-a TK i Policijske stanice Lopare. Sastanak je održan u Lovачkom domu na Staroj Majevici, uz prisustvo Alić Mensura, predsjednika SLD TK, a u svrhu pomoći MUP-a TK

i Policijske stanice Lopare u rješavanju problema krivolova na Majevici i pomoći u implementaciji određenih zakonskih odredbi vezanih za lovstvo, prevashodno primjene Zakona o lovstvu FBiH.

Selver Pirić  
Sekretar SLD TK



## Ispit prirodnih osobina i utakmica na divlju svinju

U sklopu redovnih kinoloških aktivnosti, SLD TK je organizovao dva ispita prirodnih osobina lovnih pasa na divlju svinju (Tuzla i Gračanica) i jednu utakmicu na divlju svinju – državni ispit u Gračanici. Učestvovalo je oko 60 pasa od kojih je položilo 50, dok je na državnom ispitu učestvovalo 17 pasa od kojih je 8 položilo u prvom nagradnom razredu. Ispit prirodnih osobina su sudili kinološke sudije Mehanović Faruk i Delić Eldar, dok su državni ispit sudili Mehanović Faruk, Delić Eldar Handžić Muhidin, doajen bh kinologije.

Selver Pirić  
Sekretar SLD TK



## SAVEZ LOVAČKIH DRUŠTAVA TUZLANSKOG KANTONA OPERATIVNI KALENDAR AKTIVNOSTI U LOVIŠTIMA TK ZA LOVNU 2018./2019. GODINU

### I UKLANJANJE ŠTETOČINA IZ LOVIŠTA

#### 1. REDUKCIJA BROJNOG STANJA PASA I MAČAKA KOJI SE NEKONTROLISANO KREĆU PO LOVIŠTIMA (LUTALICE)

- juni .....3, 10, 17, 24  
- juli .....1, 8, 15, 23, 29  
- avgust.....5, 12, 19, 26  
- septembar .....2, 9, 16, 23, 30

Redukciju brojnosti pasa i mačaka koji se nekontrolisano kreću po lovištima obavezno je obavljati i u sve lovne dane predviđene Operativnim kalendarom aktivnosti.

U slučaju nabavke i vještačkog unosa divljači u lovište, obaveza je da se prethodno izvrši uklanjanje svih pasa i mačaka koji se nekontrolisano kreću po lovištima, i ostalih štetočina i izvan utvrđenih dana, uz odluku lovačkog društva.

Redukciju brojnog stanja pasa i mačaka koji se nekontrolisano kreću po lovištima, vršiti u skladu s članom 13. Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja.

Lovočuvari su obavezni da vrše redukciju brojnosti pasa i mačaka koji se nekontrolisano kreću po lovištima svaki dan, na način kako je to propisano Zakonom.

#### 2. ODSTRJEL LISICA I DIVLJIH MAČAKA

- oktobar.....14, 21, 28  
- novembar .....4, 11, 18, 25  
- decembar .....2, 9, 16, 23, 30  
- januar 2019. ....1, 2, 6, 13, 20, 27  
- februar 2019. ....3, 10

Poslije 5. januara je dozvoljen lov lisica i divljih mačaka bez upotrebe lovačkih pasa.

### II LOV LOVOSTAJEM ZAŠTIĆENE DIVLJAČI

#### 1. LOV SRNEĆE DIVLJAČI

Na osnovu prijedloga članica Saveza i Savjeta za lovstvo, preporučuje se odstrjel sanitarnog i uzgojnog karaktera srndača:

- juni .....23, 24  
- juli .....1, 14, 15, 28, 29, 30  
- avgust.....4, 5, 11, 12, 25, 26  
- septembar.....8, 9, 15, 16

**Napomena:** Izlaski na srndače organizovati:

Subotama izlasci za odstrjel: 23. i 30. juni, 14. i 28. juli, 4. 11. i 25. avgust i 8. i 15. septembar. Nedjeljama jutarnji izlasci za odstrjel: 24. juni, 1., 15. i 29. juli, 5., 12. i 26. avgust i 9. i 16. septembar. Ulazak u lovište subotom je u 14 sati, izlazak iz lovišta u nedjelju je u 14 sati.

#### Sanitarno-uzgojni odstrjel srna i lanadi

Lovačka društva, radi postizanja optimalne trofejne vrijednosti i održavanja zdrave populacije srneće divljači, imaju obavezu organizovati sanitarno-uzgojni odstrjel ženki i lanadi

srneće divljači u periodu od 1. oktobra 2018. do 31. januara 2019. godine.

#### 2. LOV DIVLJIH SVINJA

- oktobar .....14, 21, 28  
- novembar .....4, 11, 18, 25  
- decembar .....2, 9, 16, 23, 30  
- januar 2019 (vepar i nazime) .....1, 2, 6, 13, 20, 27  
- februar 2019 (vepar i nazime) .....3, 10

Vepra je dozvoljeno odstrjeliti u sve lovne dane tokom godine predviđene Operativnim kalendarom, a u skladu s aktima društva.

Poslije 5. januara je zabranjen lov sa psima bez obzira na vrstu i rasu.

Ovu aktivnost obavljati po grupama od po 10 lovaca, u koji broj ne ulaze pripravnici i gosti.

U januaru 2019. godine može se vršiti samo odstrjel veprova i nazimadi (od 6. 1. bez lovačkog psa).

U slučaju odstrjela, grupa je dužna izvršiti uplatu na ime odstrjelne takse, bez obzira na zdravstveno stanje ulova.

Upozoravaju se lovačka društva da su obavezna izvršiti ljekarski pregled svake ulovljene divlje svinje.

Kod odstrjela krupne divljači (divljih svinja) upotrebljavati lovačko oružje s užljebljenim cijevima. Izuzetno, pri odstrjelu divljih svinja, dopuštena je upotreba jediničnog zrna iz lovačke puške sačmarice, a najveća dopuštena daljina gađanja je 40 metara (Pravilnik o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja (Sl. novine FBiH, broj 5/08.).

#### 3. LOV ZEČEVA

- oktobar.....14, 28  
- novembar .....11, 25

#### 4. LOV FAZANA

- oktobar.....14, 21, 28  
- novembar .....4, 11, 18, 25  
- decembar .....2, 9, 16, 23, 30  
- januar 2019. ....1, 2

Lov fazanske divljači mogu planirati lovačka društva koja su u svoja lovišta unijela ovu vrstu divljači, i to u dane kako je navedeno u Operativnom kalendaru aktivnosti. Ovu vrstu divljači loviti isključivo sa odgovarajućim psima.

#### 5. LOV KUNA I VUKOVA

- oktobar .....14, 21, 28  
- novembar .....4, 11, 18, 25  
- decembar .....2, 9, 16, 23, 30  
- januar 2018. ....1, 2, 6, 13, 20, 27

Vukove mužjake je dozvoljeno odstrjeliti u sve lovne dane tokom godine, u skladu s aktima društva. Kune zlatice se ne mogu loviti u oktobru. Obje kune se mogu loviti nedjeljom do

24. 2. 2019. godine prilikom organizovanja akcija na odstrjel štetočina.

#### 6. LOV MEDVJEDA

Lov na medvjede se praktikuje samo ako se ukaže potreba za komercijalni lov u Pravilnikom određeno vrijeme od 1. 10. do 31. 12. 2018. i od 1. 3. do 31. 3. 2019. godine, prema planu gazdovanja u LD „Sokolina“ Kladanj, LD „Zelemboj“ Banovići i „Toplica“ Živinice, kao i u ostalim lovištima ako se evidentiraju štete od medvjeda, uz obavezu izdavanja lovne dozvole i prijave odstrjela Savezu.

#### 7. LOV TETRIJEBA

Zbog ugroženosti vrste nije planiran lov ove divljači u lovištima na području SLD TK.

#### 8. LOV DIVOKOZA

Ukoliko postoje uslovi i potreba, LD „Sokolina“ Kladanj može organizovati lov u periodu od 2. 9. do 30. 12. 2018. godine.

#### 9. LOV DIVLJIH PATAKA, GUSAKA I CRNIH LISKI

Divlje patke loviti u periodu od 2. 9. 2018. do 24. 2. 2019. godine, samo nedjeljama.

Divlje guske loviti u periodu od 2. 9. 2018. do 27. 1. 2019. godine (samo nedjeljom), a crnu lisiku loviti od 2. 9. 2018. do 27. 1. 2019. godine, samo nedjeljom i to na jezerima Modrac, Sniježnica i drugim manjim vodenim površinama, u skladu sa Zakonom o lovstvu.

Preporučuje se lovačkim društvima koja gravitiraju jezeru Modrac da usklade dane lova na ovu vrstu divljači.

Lovačka društva koja nemaju jezera mogu loviti ovu vrstu divljači na rijekama i na drugim vodenim površinama, isključivo nedjeljom.

#### 10. LOV PREPELICA I GOLUBOVA GRIVNJAŠA

Lov prepelica i golubova grivnjaša obavljati u periodu od 5. 8. do 30. 12. 2018. godine.

#### 11. LOV ŠLJUKA

Ova vrstu divljači može se loviti u periodu od 14. 10. 2018. do 24. 2. 2019. godine.

#### III NAPOMENA

Lovačka društva su dužna da kod organizacije lova i određivanja visine odstrjelne takse koja je određena cjenovnikom, primjene član 62. Zakona o lovstvu i Cjenovnik odstrjela i korištenja divljači i drugih usluga u lovištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 12/09.)

#### IV UPOZORENJE

1. Upozoravaju se lovačka društva da je, u periodu od 1. 4. do 31. 7. 2018. godine i od 5. 1. do 31. 3. 2019. godine zabranjeno izvođenje lovnih pasa u lovišta (osim žrtvovanih terena), bez obzira na vrstu, rasu i eventualnu specijalnost.

2. Upozoravaju se sva lovačka društva da se prilikom obavljanja lova striktno pridržavaju zakonskih propisa u pogledu dozvoljenog naoružanja kojim se lovi, kao i

obilježja koja nose učesnici lova, a sve u cilju poštivanja zakonskih propisa i izbjegavanja neželjenih posljedica.

3. Sva lovačka društva su obavezna da imaju minimalno jednog lovačkog psa KRVOSLJEDNIKA, ili drugog psa koji ima položen ispit u praćenju krvnog traga.

4. Sva lovačka društva su obavezna da tokom lovne sezone vode sve propisane evidencije, a naročito evidencije iz kojih se može utvrditi brojnost divljači u lovištima.

5. Operativni kalendar aktivnosti u lovištima Tuzlanskog kantona za lovnu 2018./19. godinu je okviran, a sve članice Saveza su dužne uraditi svoj kalendar aktivnosti za lovnu 2018./19. godinu, u skladu s odstrjelnim kvotama planiranim godišnjim planom gazdovanja, a koji ne može izlaziti iz okvira Operativnog kalendara aktivnosti SLD TK. Svi lovni dani navedeni u ovom Operativnom kalendaru ne moraju biti navedeni u lovnim kalendarima kovačkih društava.

6. Sva lovačka društva su obavezna da, kod organizacije lova i gazdovanja lovištima, primjenjuju Zakon o lovstvu i podzakonska akta, ukoliko nisu u suprotnosti s istim, kao i druge zakonske propise koji definišu ili se tiču oblasti lovstva.

7. U slučaju potrebe, zbog pričinjavanja šteta, lovačka društva mogu donijeti odluku o određivanju dana za progon crne divljači, koja će vremenski biti u skladu s Pravilnikom o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači.

Lovačko društvo „Toplica“ Živinice

## Smotra mladih lovnih pasa



U sklopu redovnih kinoloških aktivnosti SLD TK, održana je smotra lovnih pasa u prelijepom ambijentu fazanerije u Živinicama. Privedeno je preko 20 mladih pasa koji su dobili svoju prvu ocjenu, čiji su vlasnici uglavnom članovi LD „Toplica“ Živinice, a bilo ih je nekoliko i iz Gračanice i Čelića. Smotra je protekla u izuzetno korektnom odnosu sudija i učesnika, a organizacija je bila na zavidnoom nivou. Sudio je kinološki sudija Mehanović Faruk (Čelić), pomagali su kinološki pripravnici Terzić Nermin (Gračanica) i Halilović Emir (Lukavac), kao i volonteri Zulfalari Faris (Tuzla) i Gazibegović Emir (Gračanica).

Komisija za kinologiju LD „Toplica“ Živinice

Lovačko društvo „Zelemboj“ Banovići

## Spomen česma i ljetnikovac

Članovi LS „Grivice-Bučik“-LD „Zelemboj“ Banovići, zajedno sa prijateljima i ljubiteljima prirode, svojevremeno, s uloženi oko 5.000 KM, izgradili su česmu i ljetnikovac u spomen na nesretno nastradalog lovca, rahmetli Bojić Ekrema. Nesavjesni izletnici su zapalili ljetnikovac pa su lovci Društva, zajedno sa lovcima sekcija „Grivice-Bučik“ i „Grad“, ponovo ga izgradili. Akciju je predvodio iskusni počasni lovac i majstor za drvo Abdulahović Ešef, koji je obezbjedio drvenu

građu. Dvadesetak lovaca je pomoglo da se ponovo podigne prelijep ljetnikovac. Istovremeno su pročišćeni odvodni od spomen česme i uređen je okoliš onečišćen od nesavjesnih izletnika. Zadovoljni urađenim, lovci su se odmorili na klupama ljetnikovca i uz čašicu šljivovice se prisjetili lovovanja sa rahmetli kolegom, vrsnim lovcem Ekremom.

Mihret Herić

Sekretar LD „Zelemboj“ Banovići



Lovačko društvo „Zelemboj“ Banovići

## U vrijeme lovostaja pošumljavanje

Lovci LD „Zelemboj“ Banovići vrijeme lovostaja koriste za popravke starih i izradu novih solila i hranilišta, iznošenju hrane i kamene soli za divljač, a često za pošumljavanje goleti. Posljednju akciju na pošumljavanju su izveli za Dan Zemlje, po pozivu lokalne zajednice na pošumljavanju brda Vidikovac iznad Banovića. Tom prilikom, zajedno sa Šumarijom Banovići, zasadili su 1500 sadnica, a dva dana potom, po pozivu Šumarije Banovići, zasadili su 2500 sadnica bijelog bora i smrče na brdu Zelemboj. Najveći doprinos u svim pomenutim akcijama je dao glavni lovovođa Abdulahović Damir (na fotografiji, prilikom iznošenja soli za srneću divljač).

Mihret Herić

Sekretar LD „Zelemboj“ Banovići





Lovačko društvo „Majeвица“ Srebrenik

## Lovačko veče

Tradicionalno, svake godine, LD „Majeвица“ Srebrenik upriliči lovačko veče. Ovogodišnje druženje lovaca se održalo u hotelu „Orion“ na Ormanici, uz prisustvo oko 500 domaćih lovaca i gostiju iz članica SLD TK. Sve prisutne je pozdravio i zaželio im dobrodošlicu Mehmedović Samed, predsjednik Društva. Ovo lovačko veče je bilo posvećeno damama, odnosno suprugama lovaca, bez kojih bi lov bio lišen našeg viteštva i srčane posvećenosti.

**Samed Mehmedović**

Predsjednik LD „Majeвица“ Srebrenik



## Neke aktivnosti Lovačkog društva „Tuzla“ Tuzla



**Piše: Selver Pirić**

### Lovačko veče

Ove godine se tradicionalno lovačko veče održalo u hotelu „Rudar“ u Tuzli. Druženju je prisustvovalo oko 500 domaćih gostiju sa suprugama i veliki broj gostiju iz lovačkih društva SLD TK i Lopara. Dobrodošlicu i ugodno veče je svima zaželio Terzić Salih, predsjednik LD „Tuzla“.



### Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

## Redovna, izvještajna Skupština

Početkom aprila LD „Jelen“ Gradačac je održalo redovnu izvještajnu Skupštinu na kojoj su delegati usvojili Informaciju o realizaciji odluka i zaključaka, koju je obrazložio Lipovac Salih, v.d. predsjednika Društva, s napomenom da su u izvještajnom periodu dužnost predsjednika obavljali Mujanović Eso i Ibreljić Ekrem. Usvojen je i Izvještaj Stručne službe, koji je podnio i obrazložio Islamović Maid, lovnik Društva, a potom su razmatrani i usvojeni i ostali izvještaji o radu organa Društva. Usvojen je Finansijski plan prihoda i rashoda za aktuelnu lovnu sezonu, a ono što treba naglasiti je da je Plan gazdovanja lovištem Gradašnica za lovnju 2018./19., usklađen sa Lovnoprivrednom osnovom i proljetnim prebrojavanjem divljači. Predviđen je i lovnj turizam kroz odstrjel razne plemenite divljači i pet grla srndaća. Ovaj komercijalni lov će biti zastupljen na području cijelog lovišta. Vrlo bitno je to što su delegati usvojili prijedlog lovačkih sekcija da se na terene Gušte, čije je zemljište od 30 dunuma vlasništvo LD „Jelen“, izgradi lovački dom. Inače, u Guštama se nalazi savremeno i stručno izgrađeno prihvatilište za pernatu divljač (na fotografiji).

**Fahrudin Gromić**

### Lovačko društvo „Sokolina“ Kladanj

## Lovačka etika u praksi

Da lovačka etika nije samo dobra zamisao, odnosno da to nisu tek teoretska korisna pravila ponašanja u lovu, pokazuje se na primjeru Šarić Elvira, lovca Sekcije „Tuholj“, zaljubljenika u prirodu, plemenitu divljač, lovačko druženje, lovstvo i pčelarstvo. Elvir i Grupa „Goletići“, kojoj pripada, neumorni su u akcijama prihrane i zaštite divljači u svim vremenskim prilikama i neprilikama, a Elvir često ostavi sve privatne obaveze da bi obišao hranilišta u brizi da je u njima ponestalo hrane. Zbog te svoje iskrene predanosti strasti lovstva, afirmiranju lovačke etike i kolegijalnosti, nagrađen je lovačkom zlatnom značkom.

**Emir Muhić**



## Skupština

Održana je redovna i izvještajna Skupština LD „Tuzla“, na kojoj usvojeni izvještaji svih organa Društva za lovnu sezonu 2017./18. i planovi rada istih organa za 2018./19. godinu. Nakon završetka Skupštine, druženje je nastavljeno do ranih jutarnjih sati u ugodnoj atmosferi restorana Panonski lovac.



## Pušteni fazani

U sklopu redovnih proljetnih aktivnosti izvršeno je puštanje matičnog jata fazanske divljači u količini od 500 jedinki, u omjeru 1:4 u korist koka. Fazani su ravnomjerno raspoređeni po svim sekcijama, a posebna pažnja je posvećena puštanju u zaštićene dijelove

lovišta. Puštanju su prethodile dvije akcije na uklanjanju predatora i štetocina iz lovišta, kako bi se fazani mogli nastaniti i prilagoditi u novom staništu.

## Lovački susreti „Stara Majevica“ 2018

Lovačko društvo LD „Tuzla“ tradicionalno organizuje lovačke susrete „Stara Majevica“. Ove godine, osim brojnih članova Društva, bio je i veliki broj gostiju iz ostalih lovačkih društava i iz svih segmenata društvene zajednice, ukupno 500 učesnika. U okviru susreta održane su: lovačka kotličijada, gađanje glinenih golubova, gađanje vazdušnom puškom (podmladak), kao i redovna smotra i revija lovnih pasa. Lovačke susrete je otvorio Jasmin Imamović, gradonačelnik Grada Tuzla, a zatvorio ih je Salih Terzić, predsjednik LD „Tuzla“. U



spravljanju lovačkog kotlića najviše uspjeha je imala ekipa Sekcije „Gornja Tuzla“. Drugo mjesto je osvojila ekipa LS „Simin Han“ a treća je bila ekipa LS „Brčanska Malta“. Van konkurencije, gdje tradicionalno učestvuju gosti i prijatelji LD „Tuzla“, poredak u kotličijadi je sljedeći: 1. Raft-



eko klub „Accent“ Tuzla, 2. Dobrovoljno vatrogasno društvo Gornja Tuzla i 3. Ekipa policije „Manevarac“ Tuzla. U Sekcijskom takmičenju gađanja glinenih golubova poredak ekipno je sljedeći: 1. LS „Dokanj“, 2. LS „Simin Han“ i 3. LS „Obodnica-Dracunja“. U pojedinačnoj konkurenciji

najbolji je bio Kenad Kovačević (LS „Obodnica-Dracunja“), drugi je bio Amir Baraković (LS „Solina“) i treće mjesto je osvojio Adel Malkočević (LS „Lipnica“). U takmičenju podmlatka u gađanju vazdušnom puškom poredak je sljedeći: 1. Kemo Imšić (LS „Kula-Ši Selo“), 2. Smajo Brkić (LS „Šićki Brod“) i 3. Ivan Knežević (LS „Brčanska Malta“). Na redovnoj smotri i reviji lovnih pasa. je učestvovalo preko 40 kerova. Sudio je kinološki sudija Faruk Mehanović iz Čelića, predsjednik Savjeta za lovnu kinologiju SLD TK. Izložba je pokazala visok kvalitet lovnih pasa, a za najljepšeg psa je proglašen Posavski gonič – Krki, vl. Džemal Malkočević (LS „Lipnica“). Drugi je bio Bigl – Lesi, vl. Bajazid Hasić (LS „Obodnica-Dracunja“), dok je treće mjesto zauzeo Njemački lovni terijer – Garo, vl. Irnes Malkočević (LS „Lipnica“). Za sve takmičare su obezbjeđeni pehari, medalje i diplome, a uručili su ih Salih Terzić, predsjednik LD „Tuzla“, Siniša Vareškić, dopredsjednik LD „Tuzla“ i Leon Milošić, predsjednik Skupštine LD „Tuzla“.



## Neke aktivnosti Lovačkog društva „Jelen“ Gradačac

### Unos fazana u lovište Šamunica

Svake godine LD „Srndać“ Gračanica u budžetu planira značajna sredstva za kupovinu i unos divljači u lovište, posebno fazanske. U prošloj godini za unos ove divljači je utrošeno 17.234,00



KM. Uz to, lovci Društva veliku pažnju posvećuju zaštiti i čuvanju ove divljači. U prošloj godini lovci svih 19 lovačkih sekcija odstrijelili su svega 125 fazana. Zahvaljujući tome brojno i zdrastveo stanje fazanske divljači se stalno povećava. U 2018. godini panirano je 20.000,00 KM za kupovinu i unos divljači u lovište. U aprilu ove godine već je u lovište uneseno matično jato od 700 fazana. Fazani su kupljeni u fazaneriji Babajić Sejdalije iz Rašljeve. Lovci su izuzetno zadovoljni kvalitetom i zdravstvenim stanjem fazana. Tokom ovog lovci će u lovište unijeti još 300 fazanskih pilića u starosti od 14 sedmica, koji će biti kupljeni u fazaneriji „Posavina“ Odžak.

### Utakmica lovnih pasa na divlju svinju – CACT 2018

Početkom aprila, na poligonu za trening i obuku lovnih pasa LD „Srndać“ Gračanica, u Gornjoj Lohinji, uz prisustvo brojnih lovaca iz mnogih lovačkih društava, održana je državna utakmica lovnih pasa glasnog gona na divlju svinju - CACT 2018. Učestvovalo je 17 lovnih pasa od kojih je 8

položilo u prvom nagradnom razredu. Prvo mjesto, sa 206 poena, osvojio je Posavski gonič Cule, vlasnika Tandir Emira iz Brčko Distrikta. Drugo mjesto, sa 198 poena,



osvojio je Posavski gonič, ženka Biza, u vlasništvu braće Terzić iz Gračanice. Treće mjesto, sa 198 poena, osvojio je Srpski trobojni gonič Bari, vlasnika Softić Huseina zv. Sojko iz Trnovaca. Delegat na utakmici je bio Marić Dragan iz Tuzle, a sudili su Handžić Muhidin iz Tešnja, Mehanović Faruk iz Čelića i Delić Eldar iz Tuzle.

### Izborna Skupština

U drugoj polovini aprila održana je izborna Skupština LD „Srndać“, na kojoj su delegati donijeli Plan prihoda i rashoda za 2018., Plan rada za lovnu 2018./19. i Godišnji plan gazdovanja lovištem Šamunica za lovnu 2018./19 godinu. Također, delegati su izabrali nove upravne i izvršne organe Društva. Za lovovođu je izabran Jašarević Armin. U Upravni odbor su izabrani: Huskanović

Faruk, Ahmetbašić Enes, Jašarević Armin, Fazlić Hazim, Halidović Fadil, Devedžić Elvir, Mahmutović Galib, Hasinović Ahmet, Alibegović Dževad, Omerčić Hasan i Šakić Fahrudin. Za predsjednika Upravnog odbora i Lovačkog društva je izabran Huskanović Faruk, a za dopredsjednika Ahmetbašić Enes. U Nadzorni odbor su izabrani: Jukan Džemal (predsjednik), Brkić Vehid i Šaković Senahid. Za disciplinskog tužioca je izabran Ibrišević Hasan, a u Disciplinski sud su izabrani:



Hasančević Mejfudin (predsjednik), Babajić Zahid i Širbegović Nermin. Za zamjenika predsjednika Disciplinskog suda je izabran Jahić Zijo. U Komisiju statutarna i pravna pitanja su izabrani: Ahmetbašić Enes (predsjednik), Kovačević Nezir i Hasinović Ahmet. U Skupštinu SLD TK su za delegate izabrani: Huskanović Faruk, Hodžić Atif, Hasinović Ahmet i Omerović Zikrija. Skupštini je prisustvovalo svih 35 delegata iz 19 lovačkih sekcija.

*Tajib Omerović*

Lovačko društvo „Teočak“ Teočak

## Vrijedni i složni lovci Sekcije „Centar“ dobrobit divljači

Lovačka sekcija „Centar“ - LD „Teočak“ jedna je od najaktivnijih, a ono što treba izdvojiti od posljednjih aktivnosti njenih članova je izgradnja dvije visoke čeke na lokaciji Mejdena i Dragičevića, gdje je dovedena pitka voda i položen električni kabl u dužini od 200 m. U njihovoj blizini si izgradili nekoliko solila i hranilišta za visoku i nisku divljač, a u toku su radovi na izgradnji lovačke kuće na lokaciji Mrazovički drum. Vrijedni i složni lovci ove Sekcije mogu biti uzor svima.  
*Zejnir Salkanović*



# Izložbe pasa u ljepoti i radu

## Osnova, priprema i ponašanje

### Kategorije

Izložbe u ljepoti su kinološke priredbe na kojima se na osnovu skladnosti tjelesne građe i karaktera psa vrši ocjenjivanje pasa i dodjeljivanje titula i nagrada. Na izložbama

u radu, na osnovu upotrebne vrijednosti i postignutog uspjeha u radu, dodjeljuje se nagrada i titula. Prema rangu, izložbe u ljepoti mogu da budu internacionalne kad se psima dodeljuje kandidatura za međunarodnog prvaka u ljepoti, skraćeno CACIB i rezerva R.CACIB, i nacionalne kad im se dodeljuje kandidatura za

nacionalnog prvaka u ljepoti CAC i rezerva R.CAC. Postoje i specijalizovane izložbe za jednu ili više rasa unutar određene FCI grupe, na kojima se psi ocjenjuju i rangiraju. Psi se ocjenjuju i rangiraju prema standardu koji propisuje ideal za određenu rasu. Smotre su lokalne kinološke manifestacije na kojima se ocjenjuje oblik, eksterijer psa, koje

organizuju kinološka društva i klubovi članice saveza. Smotre se mogu organizovati kao odgojne smotre po Pravilniku o odgoju i upisu rasnih pasa u rodovnu knjigu na kojima se utvrđuje podobnost jedinke za dalji odgoj ili u svrhu popularizacije kinologije.

### Prijavljanje

Da bi se povjerila organizacija izložbi ili smotri, organizatori moraju pismeno podnijeti zahtjev nadležnoj organizaciji. Nakon što KS u BiH dobije mišljenje komisija za izložbe

matičnih saveza, pismeno verifikuje usklađeni kalendar manifestacija. Najava kinološke manifestacije se vrši na odgovarajućem obrascu (prijava za izložbu) koja sadrži: podatke o organizatoru (uz napomenu mjesta u kojem se održava izložba), mjestu i vremenu održavanja, vrsti i rangu manifestacije, rokovima za prijavljivanje učesnika, dnevnom rasporedu, sudijama, rasporedu rasa, razredima, ocjenama, kandidaturama i nazivima. Da bi se pas takmičio na nekoj manifestaciji, potrebno je da bude i prijavljen. Svaki organizator manifestacije na vrijeme oglasi izložbu putem medija koji prate kinologiju. Sve je više organizatora koji prijave primaju i putem elektronskog formulara. U prijavi za psa se upisuju podaci: rasa, ime psa koje se nalazi u rodovniku, broj rodovnika, datum rođenja i drugi, kao i podaci o odgajivaču i vlasniku. Bitno je da se prilikom popunjavanja prijave unese i u kom se razredu pas takmiči. Razredi su podijeljeni na osnovu starosti



psa. Za prijavu psa, u razrede radnih i šampiona, potrebno je dostaviti i kopije odgovarajućih certifikata. Ukoliko to izlagač ne učini, organizator može sam rasporediti psa na osnovu njegove starosti u odgovarajući razred. Sve do devetog mjeseca starosti pas ne dobija klasičnu ocjenu, već opisne ocjene i ne konkuriše za kandidature koje su pomenute. Bitno je prijavu poslati na vrijeme i uplatiti naznačenu kotizaciju. Ovo je važno i zbog toga što svaki prijavljeni pas mora da se nađe u katalogu kinološke manifestacije na kojoj je učestvovao.

### Priprema psa

Važno je da psa adekvatno pripremite za izložbu. Psa je potrebno pripremiti i dresirati da se pravilno ponaša u ringu, odnosno obaviti „ring dresuru“. Uz to, treba pripremiti i srediti dlaku. U zavisnosti od toga koja je rasa u pitanju, i priprema dlake je različita. Priprema psa za izložbu je vezana i za rani period socijalizacije i vaspitavanja kada treba da ovladate svojim psom i da možete kontrolisati njegovo ponašanje u svakom momentu. Od malih nogu psa treba naviknuti na gužvu, na nepoznate ljude i nepoznate terene, kao i na druge pse. Tako ćete ga pripremiti na masu ljudi, nepoznat teren i mnogo nepoznatih pasa. Prvi odlazak na izložbu za psa će biti veći stres nego za njegovog vlasnika, tako da bi bilo dobro ovim pripremnim radnjama naviknuti ga na to i barem malo umanjiti stepen stresa. Takođe, naviknite svog psa na dodir i na to da mu tokom šetnje i nepoznati mogu prići i pomaziti ga. „Ring dresura“ obuhvata niz priprema i navikavanje na određene radnje koje pas treba da obavi u samom ringu i pred sudijom. Pas mora biti naviknut da se kreće na povocu i sa ogrlicom, da se u ringu ne bi trzao, skakao i vukao vas. To sve odaje loš utisak o pripremljenosti psa za izložbu. Stoga sa stavljanjem i šetnjom na povodniku treba početi što ranije, dok je ljubimac još štene. Obratite pažnju i na izbor ogrlice i povodnika. To nikako ne smije biti bodljikava ogrlica ili, kao što se ponekad može vidjeti, da vlasnik na lancu izvede psa u ring. Druga važna radnja se pokazala kao često problematična, a to je pokazivanje zubala sudiji u ringu. Sudija će uvijek pregledati zubalo vašem psu, bez obzira na to u koji razred ste ga prijavili. Zato psa treba učiti odmalena, čak i ako nemate namjeru da budete izlagač. Ovakvu radnju možda ćete morati da itzvedete i prilikom nekog veterinarskog pregleda. Naviknite psa da pri pregledu zubala bude prisutno i više osoba, pa čak i da dozvoli da mu usta može otvoriti i nepoznata osoba u vašem prisustvu. Prilikom pokazivanja zubala u ringu kod velikih rasa poželjno je da pas sjedne, a vi zakoračite preko njega. Tako držite psa dok pokazujete zubalo, ili dok ga sudija sam pregleda. Kod malih rasa, ljubimce treba da navikavate na pregled na stolu.



Sudija će tražiti da psa popnete na sto gdje će pregledati zubalo i prepipati mu tijelo. Pas koji ne dozvoli pregled zubala ne može biti ocijenjen, ili ukoliko tokom pregleda pokaže znake agresivnosti, sudija ga može diskvalifikovati. Takođe, mužjake treba navići na pregled testisa, jer i to je jedna od obaveznih radnji koju će muške jedinke morati da prođu. Psa treba navići da stane u stav kako bi sudija bio u stanju da ga ocjeni. U zavisnosti od toga koju rasu imate, prije nego što počnete da pripremate svog ljubimca, dobro bi bilo da se informišete na koji se način ta rasa prikazuje. Različiti je način prezentacije njemačkog ovčara, rotvajlera ili foks terijera i jazavičara. Sudija će od izlagača tražiti da psa prikaže u kretanju. U tom slučaju, treba slušati instrukcije koje sudija daje - na koji način i u kom smijeru da se krećete.

### Priprema dlake

Pas koji se izvede na izložbu mora biti uredan i čist. Često se na našim izložbama mogu vidjeti psi koji su maltene samo izvedeni iz boksa i dovedeni u ring. Pripremi dlake treba posvetiti posebnu pažnju. U zavisnosti od rase, ta priprema obuhvata negdje samo kupanje i iščerkavanje, dok se pojedine rase moraju šišati na odgovarajući način. Kupanje se i ne mora tako često praktikovati. Treba koristiti šampone namijenjene psima, koji se mogu nabaviti u specijalizovanim prodavnicama. Postoji široka paleta šampona, ali i drugih dodatnih preparata koji se koriste za poboljšanje kvaliteta i sjaja dlake. Izbor zavisi od rase pasa i od toga da li se radi o kratkodlakom, dugodlakom ili oštrodlakom psu. Najbitnije za



njegu dlake je redovno četkanje, češljanje ili trimovanje. Na ovaj način se odstranjuje mrtva dlaka i dozvoljava rast novoj dlaci. Šišanje prema izložbeno dozvoljenim frizurama za rase kod kojih je potrebno, treba prepustiti stručnjaku, naročito ako ste početnik. I najmanja greška prilikom šišanja može uticati na ocjenu i plasman psa.

### Potrebna dokumenta

Da biste ušli u izložbeni prostor treba da ponese potrebna dokumenta. Pas mora imati važeći pasoš i potvrdu o vakcinaciji protiv bjesnila, kao i da je mikročipovan. Pored toga, 48 sati prije odlaska na izložbu potrebno je kod veterinaru izvaditi uvjerenje o zdravstvenom stanju psa. Svu ovu dokumentaciju na ulazu u izložbeni prostor provjerava veterinarski inspektor. Na mnogim našim izložbama ovo nije



praksa. Na izložbu treba ponijeti i radnu knjižicu, u koju se upisuju ocjena i plasman koju je pas na toj manifestaciji dobio. Izlagači gotovo uvijek sa sobom na izložbe nose i rodovnike svojih ljubimaca, što je nepotrebno.

### Ponašanje na izložbi

Na izložbi najprije treba pronaći ring gdje se ocjenjuje rasa koju izlažete. Sačekajte početak ocjenjivanja, odnosno dok vas sekretar ringa ne prozove da uđete. Nakon toga, sudija će ocijeniti psa i dodijeliti mu titulu koju po sudijskom mišljenju zaslužuje. Nakon završenog ocjenjivanja u ringu, treba ovjeriti ocijensku listu i upisati ocjenu u radnu knjižicu u kancelariji izložbe. Nemojte se iznenaditi ako pas na svojoj prvoj izložbi, i pored prethodne naporne vježbe, bude van sebe, odnosno ako ne bude htio da stane ili da pokaže zubalo kako treba. Sve je to za njega novo i nepoznato. Vjerovatno će na sljedećoj biti bolje dok se navikne i shvati da to nije ništa strano i strašno. Do tada treba da budete strpljivi, vježbajte psa i dajte mu podršku. Osim dokumenata, prije polaska na izložbu treba pripremiti i posudu za vodu, četku, peškir i druge potrebne stvari. Treba provjeriti kad počinje ocjenjivanje i na osnovu toga isplanirati vrijeme polaska. Često se dešava da izlagač bude nezadovoljan sudijskom odlukom. U tom slučaju ima pravo žalbe komisiji, ali samo ukoliko je pas diskvalifikovan i negativno ocijenjen.



# Ispravljanje mana

Pas može imati dvije vrste mana: mane po obliku tijela i mane u navikama, tj. mane u radu i ponašanju. Obje mogu biti ili naslijeđene ili stečene. Po obliku tijela pas može imati naslijeđene mane u zubalu, obliku glave, očiju. Što je pas u tom pogledu naslijedio, ne možemo ni na koji način mijenjati. Na razvitak pasjeg tijela možemo uticati, i to vrlo mnogo u pozitivnom, a takođe i u negativnom smislu. Ispravnom ishranom i sistematskim gibanjem pas će razviti lijepe oblike tijela i, obratno, slaba ishrana i stalni vez na lancu će ostaviti na tjelesnoj građi biljege nemara za psa. Dakle, ljepota tijela zavisi o našem postupku sa psom, dok oblik glave ostaje nepromijenjen.

Naslijedne mane u radu i vladanju jesu: pomanjkanje temperamenta, slab nos, slabo stajanje, goropadnost i bojažljivost te strah od hica (taj može biti i stečen). Za ispravljanje naslijedenih mana nemoćni smo. Ako pas nema temperamenta ni oštar njuh, mi mu ga ni na koji način ne možemo dati. Stečene mane jesu: razgonjač divljači, pas koji divlja na hitac ili ga se boji, trgač divljači, loš aporter, zakapač divljači, razgonjač peradi, neposlušan i isprebijan zaplašen pas. Te mane možemo ispraviti ukoliko pas nije prestar i nije te mane previše usvojio.

Sa razgonjačem divljači moramo uporno ponavljati vježbe na



dugoj čvrstoj uzici i prisiljavati ga da pri svakom dizanju divljači legne i ostane neko vrijeme u tom položaju. Dakle, treba stalno raditi vježbe navedene u prethodnim brojevima LOVCA. Važno je da što češće uvježbavamo mirnoću na divljač kao i sve ostale vježbe u poslušnosti: dolazak na zvižduk, lijezanje na zvižduk, gdje god ga ovaj zatekne. Na dugoj ćemo uzici istim načinom vježbati i psa koji divlja na hitac. Na svaki hitac prisilit ćemo ga da legne i da u tom položaju ostane neko vrijeme, tj. do zapovijedi „ustani“. Neugodnija i teža mana jest strah od hica. Takav će pas samo kad vidi da dižemo pušku odjuriti uplašen, neće nam se sam vratiti i morat ćemo da ga uhvatimo. Svako kažnjavanje takvog psa još učvršćuje tu njegovu manu. Budući da je ona naslijedna, potrebno je da se takvi psi izluče iz rasploda. Da može biti i stečena, dokazuje okolnost da su je stekli neki psi koji je prije nisu imali, a nakon što su bili nastrijeljeni, pojavila se. Dogodio se slučaj da je lovac pucao za oblačnog vremena na grlicu; kada je pala a pas je htio da je aportira, udario je u neposrednoj blizini grom. Uslijed toga pas je dobio silan strah od hica. Ta se mana liječi ovako: Uzmemo pomoćnika i pođemo sa psom u dobro ograđeno dvorište ili vrt. Pomoćnik ponese sa sobom zračnu pušku sa dosta metaka. Psa držimo na kratkom vezu, a pomoćnik sa zračnicom ode od nas što je dalje moguće. Podigne zračnicu i odapne metak. Pas već pri podizanju puške, ako je to vidio, nastoji svom silom da se od nas otkine i otrči glavom bez obzira. Budući da je na vezu to ne može učiniti a mi ga umirujemo i gladimo po leđima. Ta se vježba taj dan a i sljedećih dana često ponavlja. Psa neprestano umirujemo, pokušavamo se sa njime poigrati, gladimo ga, a uz to ga puštamo na sve duži vez, dok ga konačno iz njega ne ispustimo. Zračne puške ne čine jak prasak i pas se dosta brzo na njega nauči. Uslijed toga izgubi strah već pri dizanju puške. Kada se pas već sprijatelji sa zračnom puškom i njezinim odapinjanjem, a to ćemo postići samo tako da sa njim na vrijeme tih vježbi postupamo što ljepše, pređemo na drugi nivo vježbanja. Pri tome upotrebljavamo, umjesto zračne puške, flobert. Počnemo jednako kao i sa zračnom puškom. Za prvih hitaca će se pas možda opet početi bojati, ali ako ga umirujemo i milujemo, prestat će. Ako je dobar aporter, možemo mu nakon svakog ispaljivanja metka baciti goluba, grlicu ili divlju patku, da je donese. U takvom slučaju možemo radije dopustiti da pas počne divljati na hitac, nego

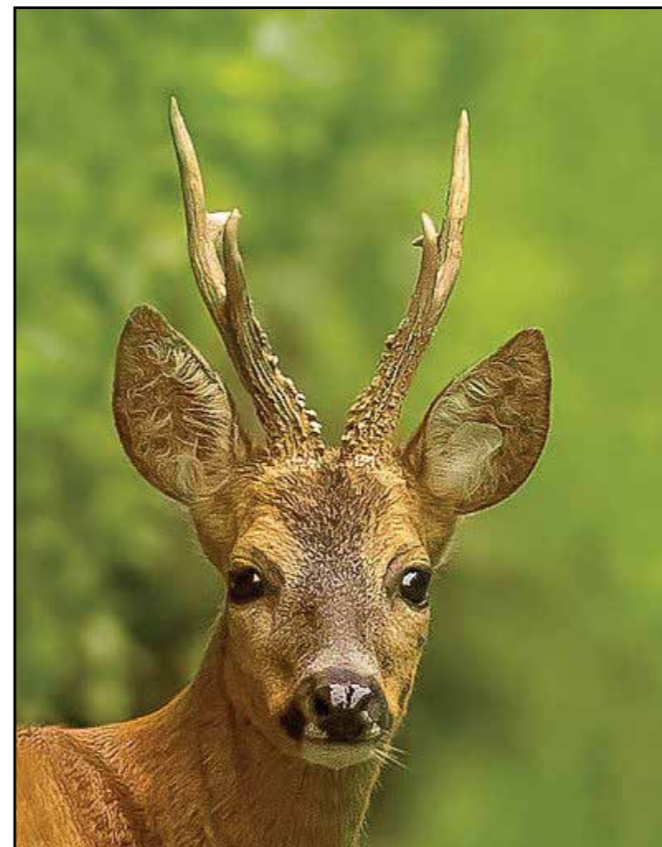
da ga se boji. To je slično slučaju ako imamo savijen papir, a hoćemo ga izravnati. Savijemo ga na suprotnu stranu i on će se izravnati. Na trećem nivou uzmemo pravu pušku sa što slabije punjenim mecima. Pomoćnik okrene pušku od nas da se hitac što je moguće slabije čuje, a mi psa umirujemo, bodrimo i milujemo, a možemo mu baciti i što za aportiranje.

Tek pošto smo psa u zatvorenom prostoru oslobodili straha od hica, možemo sa njim otići u lovište. Poželjno je da prvi hitac koji čuje u lovištu bude tako udešen da je divljač pala, da ju je pas vidio i da mu dopustimo da odmah pođe po nju, što ne dopuštamo drugim psima. Strast za hvatanjem pale divljači takođe djeluje tako da potiskuje strah od hica. Kad smo psa potpuno oslobodili od straha, možemo od njega ponovno tražiti da legne kad je divljač pala i da je tek na zapovijed donese. To postignemo opet dužom uzicom i koralom, kojim pse prisiljavamo da legnu kada je divljač pala i tek na zapovijed odu po nju. Odučavanje psa od straha na hitac mukotrpan je i dugotrajan posao, a mnogo puta se ni ne isplati, osobito u pasa koji mogu ići samo u grupni lov. Ako se u tom lovu mnogo puca, takav se pas, iako je od tog straha oslobođen, ipak neće ponašati kao drugi psi. On, naime, redovno neće tražiti s veseljem, jer ga često uzbuđuje pucnjava, nego će ići za petama svoga gospodara. U pojedinačnom lovu, tj. kada lovi samo sa gospodarom, može postati i odličan pas, potpuno oslobođen straha od hica. Sa takvim psom može se vrlo lijepo loviti, naročito ako se pred njim ustrijeli mnogo divljači, a on je dobar aporter, kojem donošenje čini veselje.

Ima pasa koji pri donošenju, odnosno hvatanju, divljač zgrabe tako čvrsto da iz pernate divljači ispadnu crijeva, a zecu popucaju kosti. To je teška mana, jer divljač koju on donosi izgubi mnogo na vrijednosti, pa ga od toga moramo što pnje i što temeljitije odučiti. To postignemo ovako: ubijemo grlicu, goluba ili trčku, tj. divljač koju možemo dobrim dijelom staviti u ruku i obuhvatiti je što je više moguće šakom i prstima. Psa posjednemo i uz zapovijed „aport“ stavimo mu tu divljač zajedno s našom rukom u gubicu. Pas neće divljač stisnuti radi toga što osjeća da mu je u gubici uz divljač i naša ruka. Obilno ga hvalimo i vježbu ponavljamo dok pas shvati da je nama drago da on divljač nježno drži u gubici i da je ne stiska. U daljnjim vježbama stavljamo psu u gubicu divljač tako da sve više povlačimo našu ruku, dok mu napokon damo divljač samu. Ukoliko bi je opet pokušao stiskati, oštro „ne“ trgnut će ga, a pravilno držanje treba obilno hvaliti. Kada smo postigli potpuni uspjeh kod psa u sjedećem stavu, zapovijedimo mu da se digne i pođe sa divljači u gubici sa nama. Svaki pokušaj stiskanja treba spriječiti oštrim povikom „ne“, a svako ispravno nošenje hvaliti. Kada smo i tu vježbu uvježbali, držimo psa na kratko, a divljač stavimo pred njega na zemlju. Zapovijedimo mu da je digne. Svako stiskanje sprečimo trzanjem povodnikom i povikom „ne“, a svako pravilno hvatanje hvalimo. Pas će tim načinom prestati stiskati i oštećivati ubijenu divljač.

Neki psi dugo gnječe ubijenu divljač i donesu je tek nakon dugotrajnog zapovijedanja i srdžbe vodiča. To je takođe nepoželjna mana, jer je sigurno i takva divljač oštećena. Takvog psa privežemo na dužu uzicu, bacimo mu divljač i zapovijedimo „aport“. Kada je došao do divljači i uhvatio je, smjesta mu zapovijedimo „dodi“ i povlačimo ga uzicom ka sebi. Ako je divljač ispustio, prestanemo ga vući i ponovno zapovijedimo da je primi. Čim ju je primio, opet slijedi zapovijed „dodi“ i vuče je ka nama. Ako pravilno radi, slijedi obilna hvala, koja mu čini veselje i daje pobudu da izvršava naše zapovijedi i želje.

# Rast i razvoj rogova kod srneće divljači



Prema građi rogova u dvopapkara preživača, razlikujemo dvije porodice: porodicu jelena (Cervidae) i porodicu šupljorožaca (Bovidae). Pripadnici porodice jelena (obični jelen, lopatar, aksis, srna i dr.) nose koštane rogove, koji s rožištem čine sastavni dio kostura životinje. Oni svake godine otpadaju i ponovno rastu. Rogovi pripadnika porodice

šupljorožaca (divokoza, kozorog, muflon i dr.) su rožnati, čvrsto srasli s čeonom kosti i ostaju cijelog života na glavi. Rogovi se kod Cervidae sastoje od rožišta i grana, a na grani se nalazi vijenac-ruža, parošci (prednji, stražnji i vršni), ikre i brazde.

## DIJELOVI ROGOVLJA

Rožište je „živa“ kost i sastavni je dio lubanje. Valjkasto je i obavijeno je pokosnicom i kožom. Rožište je i sastavni dio grane roga. Dok grana roga raste, rožište mu je fiziološka osnova i vezivni dio s tijelom, sve do trenutka kad se pojavljuje demarkacijska linija. S vremenom rožišta postaju niža, jer svake godine kad otpada rogovlje, otkida se sloj rožišta. Vršni dio rožišta se ne obnavlja u smislu nadoknađivanja koštane tvari, nego zacjeljuje kao rana nakon odbacivanja roga. Na grani razlikujemo njezin bazalni dio, koji naliježe na rožište i prema tradicionalnoj lovnjoj terminologiji zove se ruža. Ruža kod srnjaka ovisi o donjoj debljini grane roga, a ukrašena je tzv. kukricama, ikricama. Na vrhu rožišta se stvara vezivno tkivo u obliku hrskavice iz kojeg raste rog. Tkivo je pri rastu mladog roga zaštićeno kožom koja je obrasla gustim dlačicama i prepletena gustom mrežom osjetljivih živaca. Rog je živi sastavni dio tijela dok raste i dok se razvija. Nakon potpunog dozrijevanja postaje mrtva kost, koju tijelo odbacuje.

## CIKLUS RASTA ROGOVA

Proces rasta, okoštavanja, skidanje čupe i opadanje rogova naziva se ciklus rasta rogova. Na njega djeluju ekološki faktori (hrana, klima, svjetlost i dr.) te fiziološki faktori (srž čeonu kosti,



hipofiza, žlijezda štitnjača, sjemenici i živčani centri rogova). Štitna žlijezda proizvodi hormon rasta tiroksin, koji pojačava izmjenu tvari i usmjerava spolno sazrijevanje. Djelovanjem hormona rasta razvijaju se i rastu rogovima. Rog nastaje od hrskavičnog vezivnog tkiva, njegovim bujanjem, prelaskom u hrskavicu i okoštavanjem. Ti procesi rasta kreću iz rožišta. Novo izraslo tkivo je zaštićeno posebnom kožom koja se zove čupa a pokrivena je gustim dlačicama. To je specijalizirana koža koja osigurava regeneraciju rogova te odumire i skida se na kraju svakog ciklusa rasta. Prvi je indikator početka rasta roga bubrenje i mijenjanje boje kože na gornjem dijelu rožišta, dakle po završetku zacjeljivanja iz tog tkiva kreće rast roga. Rast roga potiče hormon rasta, a prekida ga testosteron, koji djelovanjem hipofize izlučuju sjemenici. Oblikovanje karakteristično za vrstu provodi centar za rast rogovlja, iz kojeg se određenim ritmom i intenzitetom odašilju impulsi putem živaca, što dovodi do stvaranja koštane mase izvan glavne grane roga, odnosno formiranja parožaka. Rast roga je završen do parenja kad povremeno prestaje proizvodnja spolnog hormona. Rast roga kod srnjaka traje oko 90 dana. Okoštavanje rogovlja kreće od same baze i unutrašnjosti rogovlja, a završava na vrhovima. U razdoblju rasta rog opskrbljuje dvostruki krvotok, unutarnji i vanjski. Vanjski je između pokosnice, odnosno hrskavice rastućeg roga i same čupe, a unutarnji prolazi sredinom roga. Zbog tako opsežna krvotoka i dobre opskrbe, moguć je dinamičan rast i razvoj roga. Jače lučenje testosterona započinje tek u posljednjoj trećini rasta rogovlja, a zbog toga se pospješuje i posljednja faza mineralizacije. Taj proces kreće od baze rogovlja, preko grana i parožaka i na koncu zahvaća vrhove. Mineralne tvari koje dolaze u posljednjoj fazi rasta i mineralizacije ne mogu se potpuno staložiti pa se nastali višak minerala ugrađuje u vijenac i granu roga. Zato nastaju kvržice i zadebljanja na ruži i površini roga. Krvne žile vanjskog krvotoka ostavljaju svoj otisak na glavnoj grani, jer se proces mineralizacije odvija oko njih, osobito u posljednjem stadiju okoštavanja. Minerali potrebni za gradnju rogovlja pristižu iz probavnog trakta te iz kostiju tijela, a to su rebra, kosti zdjelice i kosti ekstremiteta.

Skidanje čupe-basta. Smanjenjem protoka krvi i nestajanjem krvotoka u bastu počinje postupno odumiranje kože basta. Struganjem takva rogovlja o žbunje i drugo raslinje, odumrli bast otpada najprije s vrha rogovlja, a naposljetku i s baze roga i vijenca. Tek rog očišćen od basta ima bjelkastu boju kao kost, i na njemu su vidljivi ostaci krvi. Tako očišćeno rogovlje se naziva i zrelo rogovlje, i to nije mrtva nego je prava živa kost. Nakon toga ostaje dio kapilarnog sustava koji vodi kroz koštanu srž do rožišta, čime je omogućena daljnja „prehrana“ rogovlja ali to je nedostatno pa rogovlje, ipak, počinje postupno odumirati, i to od vrha prema bazi roga. Boja rogova nastaje kemijskom reakcijom ostatka krvnih sudova na površini rogova (hemoglobina) u kontaktu s kisikom, te od biljnih sokova biljaka o koje srnjak češe rogove, genetskoga

faktora te hrane kao prirodne fiziološke sredine. Što je više krvi ostalo u otvorima rogova, to će boja biti tamnija.

Odbacivanje rogovlja. Tokom odumiranja roga, koji je dugotrajniji proces, istodobno se odvija i svojevrsan povratak minerala kostima skeleta. Rog neposredno iznad rožišta nikad ne odumire, jer biva odbačen prije nego procesi odumiranja stignu do rožišta. U procesu odbacivanja sudjeluju stanice osteoklasta (stimulira ih razina testosterona) koje razgrađuju koštano tkivo i u gornjem dijelu rožišta se stvara demarkacijska linija. Ta linija predstavlja lomno mjesto, na kojem se slabi veza roga i rožišta, sve do trenutka odbacivanja. Razgradnja koštanog tkiva u procesu odbacivanja roga može teći brže ili sporije, ali u konačnici oba roga gotovo nikad ne otpadnu istodobno.

#### OD VILAŠA DO ŠESTERCA

U kolovozu prve godine života muškom lanetu započinu rasti rožišta. Ona se razvijaju u obliku dvije valjkaste koštane izrasline. To su roščići bez čupe, koji su izrasli iz rožišta i probili kožu. To su tzv. mladenački rogovima. Takvi roščići nemaju ružu, otpadaju u siječnju i odmah počinju rasti prvi rogovima u čupi. Prvi rogovima koje nosi srnjak godišnjak obično su šila bez parožaka, tada govorimo o srnjaku vilašu; ako rog ima dva paroška plus vršni, onda govorimo o srnjaku šesterca. Mužjak nosi rogove koje redovito odbacuje svake godine u listopadu ili studenom, a u prosincu počinju u bastu rasti novi. Rast roga se završava najkasnije u travnju, kada srnjak češanjem o mlada stabla skida obamrli bast. Vrhunac razvoja rogova u srnjaka najčešće je između četvrte i sedme godine života. Smatra se da kvalitet roga počne izrazito opadati nakon sedme godine života srnjaka. Rogovima se ne razvijaju uvijek pravilno. Pojavljuju se razne nepravilnosti, koje mogu imati različite uzroke. Najčešći uzroci nepravilnosti su ozljede kosti, testisa, tijela, rožišta i grane roga u bastu i slično. Pri ozljedi čeonke kosti stvore se nusrožišta i nusrogovima. Kod ozljede testisa dolazi do pomanjkanja spolnog hormona i tada se kod srnjaka tvore gubasti rogovima. Kod ozljede grane ili paroška roga u vrijeme rasta rogova razvijaju se rogovima nagrđenih grana.

*Mr. Ivan Jurić*



## Kako procijeniti trofejnog srnjaka

U maju i junu hormoni u srnjaka reguliraju rast njegovih rogova, čišćenje od basta (drugi nazivi su liko ili runje). Rogovima postaju jači i čvršći, postepeno dobivaju svoju pravu boju, a broj ikrica na granama i parošcima rogova sve je veći. Srnjak čuva svoj teritorij i označava ga mokraćom. Neprestano osluškuje i promatra oko sebe da bi otkrio neku srnu koja se sprema na ljubavnu igru. U ovom romantičnom okruženju lovci se u tišini kreću šumom u nadi da pronađu svog trofejnog srnjaka.

Krupnu divljač, u koju spada i srneća, dijelimo po spolu na pet dobrih razreda i to su: mladunčad, pomladak, mladi, srednji i zreli. Odstrjel ove divljači se planira lovno-gospodarskom osnovom i na biologiji, gustoći populacije i kapacitetu nekog lovišta za ovu divljač. Da bi se realizirao odstrjel prema dobnim kategorijama, dakle prema godinama starosti srneće divljači, potrebno je imati određeno iskustvo u motrenju srnjaka, a stiče se s godinama lovačkog staža. Kako bi odstrjel bio zadovoljavajući i u skladu s lovno-gospodarskom ovo su osnove, odnosno u kratkim crtama opis srneće divljači, koji može poslužiti pri ocjeni starosti prije samog odstrjela.

Mladunčad: U ovu dobnu kategoriju srneće divljači svrstavamo divljač u prvoj godini života.

Pomladak: U pomladak spadaju životinje tokom druge godine života. Rogovlje srnjaka ove dobne kategorije ne podliježe ocjenjivanju. Pri odabiru jedinki za odstrjel iz ove dobne skupine potrebno je posvetiti određenu pažnju kako bismo izlučili iz lovišta uzgojno manje vrijednog srnjaka. Osim rogovlja kod selekcije srnjaka za odstrjel ove dobne skupine ima i tjelesni razvoj. Naime pri određivanju tjelesne razvijenosti (tj. bruto mase same jedinke), trebamo posvetiti pažnju njenom općem stanju. Promatramo oblik tijela u cjelini, pažnju usmjeravamo na područje križa, rebra i prepona, kao i na izgled dlake (pokrivenost tijela, sjajnost dlake). Rogovlje srnjaka u ovoj dobi ima ružu, razvijene su samo grane roga različite dužine – stupnja šilaša (nema parožaka). Kod genetski naprednijih srnjaka mogu se na svakoj grani pojaviti po jedan parožak pa je to srnjak s rogovima u stupnju vilaša. Najperspektivnija grla u ovoj dobi smatramo šesterca dakle srnjaka koji na grani roga ima razvijene prednje i stražnje paroške. Ovi su rijetki ali ih ima i njih treba čuvati kao i jedinke u stupnju vilaša. Pravilan selekcijski odstrjel ostvarujemo kod jedinki stupnja šilaša. Pomoć pri ocjeni odstrjela može nam biti odnos visine rogovlja i visine ušiju jedinke. Opće je pravilo da se mogu odstrijeliti jedinke koje u ovoj dobnj skupini imaju visinu rogova nižu od visine uški, jer se smatra da su to neperspektivna grla (škart). Ako je u lovištu pravilna dobnj struktura, srnjaci ovog dobnog razreda, iako su spolno zreli za parenje, ipak ne sudjeluju u njemu. Odstrjel ove kategorije srnjaka najbolje je izvršiti početkom maja kada postoji izrazita razlika u izgledu između mladih i starijih srnjaka.

Mladi srnjaci: U ovu dobnu skupinu spadaju srnjaci u trećoj i četvrtoj godini života, kojima je završio tjelesni razvoj pa energiju i hranjive tvari sada usmjeravaju u razvoj rogovlja. Mladi srnjaci imaju kratku glavu koju tokom hoda drže uspravno na tankom i vitkom vratu. Uzgojna vrijednost jedinke očituje se u razvijenim rogovima koji na svakoj grani imaju dobro razvijene paroške (prednji, vršni i zadnji) i nazivamo ih šesterca. Ako neki srnjak u

ovoj dobi ima manje parožaka od navedenih on svakako ulazi u kvotu za odstrjel. Gledajući masu roga kod srnjaka u ovoj dobnj skupini ona je usmjerena na područje gornje trećine rogova, dakle iznad prednjeg paroška. Srnjaci koji imaju uski raspon rogova, kao i oni koji imaju određene deformitete a rogovima koji su trajnog i nasljednog karaktera, također se trebaju odstraniti iz lovišta kako ne bi prenijeli loše gene na potomstvo. Prilikom izlaska na pašu oni prvi izlaze iz šume i najdulje se zadržavaju na ispaši. Čiste rogove od basta nešto kasnije, tj. krajem aprila i tokom maja dok im je linjanje vrlo rano. Kada osjete opasnost odmah kreću u bijeg pri čemu dugo bauču.

Srednjodobni srnjaci su jedinke s pet do šest godina starosti, a uzgojna vrijednost im se očituje u lijepo razvijenim rogovima s tri razvijene paroška na svakoj grani (stupanj šesterca), pri čemu im je masa rogovlja smještena u sredini roga, tj. oko prednjeg paroška. Ovi rogovima imaju veću masu i volumen u odnosu na rogovlje mladih srnjaka. Čišćenje rogova od basta ovi srnjaci obavljaju tokom aprila, a izmjenu zimske dlake u ljetnu tokom juna. U obzir za uzgojni odstrjel dolaze svi srnjaci koji nemaju rogovlje stupnja šesterca, ali i srnjaci sa lošim rogovima stupnja šesterca čiji su paroški kratki, a raspon rogova uzak. Za izlučivanje su i srnjaci koji imaju vidljive deformitete rogova.

Zreli srnjaci su sve jedinke starije od šest godina, a karakterizira ih jaka, masivna glava koju u hodu drže u ravnini tijela te kratak i debeo vrat. Svoje rogove zreli srnjaci čiste prvi, tj. u martu ili početkom aprila, a linjanje se odvija najkasnije u odnosu na mlade srnjake i završava negdje krajem juna. Zreli i stari srnjaci su vrlo oprezni, stalno zastajkuju, gledaju i osluškuju prostor oko sebe, a prilikom hranjenja iz šuma izlaze zadnji i vrlo kasno. U šumu se vraćaju vrlo rano u jutro, prije svitanja. Gledajući rogove, težište mase rogovlja je u donjem dijelu, neposredno iznad ruža, a kako životinja dalje stari masa se sve više spušta. Kod jako starih srnjaka paroški se smanjuju ili u potpunosti nestaju, pa ostaju samo grane rogova. U ovoj dobnj skupini kada je životinja postigla svoju fiziološku zrelost i gospodarsku starost nema uzgojnog odstrjela, već se obavlja redovni odstrjel.



# ZANIMLJIVOSTI



## Naučno dokazano da lovci sporije stare

Njemački naučnici su dokazali da ljudi koji se bave lovom sporije stare i kasnije dobijaju demenciju ili Alchajmerovu bolest. Naučnici su dobijene podatke dobili tokom ispitivanja u kojim je učestvovalo 3000 lovaca i 3000 drugih ispitanika širom zapadne Evrope. Uzimajući u obzir testove inteligencije i druge metode koje su koristili tokom testiranja, lovci su pokazali bolje rezultate, generalno u inteligenciji u starijoj dobi nego osobe koje nikada nisu imali dodirnih tačaka sa lovstvom. Stručnjaci ukazuju da lov poboljšava određene psihičke funkcije, pretežno one u prednjem režnju mozga. Pored toga, stalna fizička aktivnost i boravak u prirodi, razlozi su za ovakve rezultate testiranja.



## Odstrjel medvjeda i vuka u Sloveniji

Slovenska vlada je odredila odstrjel 93 medvjeda i 20 vukova. Plan reguliranja medvjede i vučje populacije nešto je strožiji nego 2016. kad su slovenski lovci uz državno odobrenje ustrijelili 83 medvjeda i 4 vuka, desetina njihova procijenjena broja, sve u okviru državnog programa održivog upravljanja tim životinjama u njihovom staništu. Šezdeset posto Slovenije je pokriveno šumom, a alpsko-dinarska klima odgovara ovim zvijerima koje su zakonom zaštićene, ali zadnjih je godina ocijenjeno da se njihov broj povećao iznad optimalnog. Po

procjenama u Sloveniji živi oko 450 smeđih medvjeda i 50-ak vukova, no neki stručnjaci smatraju kako je opstanak tako velike populacije upitan i zbog žičanih prepreka za migrante postavljenih na slovensko-hrvatskoj granici jer ometa puteve njihove prirodne sezonske migracije zbog hrane i parenja.

## Najbrži u svijetu životinja

Sivi Soko (Falco peregrinus) je najbrža ptica, Crni marlin (Makaira indica) najbrža riba, a Gepard (Acinonyx jubatus) najbrža kopnena životinja na svijetu.



## Pas dijagnostičar

Naučnici su uspjeli istrenirati pse da detektuju rak debelog crijeva, kože, mjehura, pluća, dojke i jajnika (kod ljudi). U



mnogim slučajevima, oni su tačniji, brže donose rezultate i mnogo su jeftiniji od laboratorijskih testova. U studiji provedenoj provedenoj istraživački psi su otkrili rak pluća i dojke s nevjerovatnih 88% -97% tačnosti.

## Regenerira se kompletan

Mnoge životinje mogu regenerirati dijelove svojih tijela, ali Aksolotl (Siredon pisciformis, ili Ambystoma mexicanum) može regenerirati sve. Može regenerirati kompletna leđa, sve udove, oči, čeljusti, pa čak srce i dijelove mozga! Ponekad, kada izgube nogu, regeneriraju dvije.



# LOVAČKI VICEVI

- Reci koliko me voliš, onako od jedan do deset – obrati se djevojka mladog lovca.

- Od jedan do deset volim te više od ikoga, a u jedanaest idem u lov sa jaranima – uzvratila mlada lovac.

\* \* \*

- Moja žena novom autocestom ide 150 km na sat – reče jedan lovac. – A moja žena u tržnom centru ide 200 KM na sat – uzvratila drugi.

\* \* \*

Dva lovca šale se na svoj račun. Prvi reče:

- Ja sam u kući ZAKON, nitko me NE POŠTUJE!

- Mene u kući svi VOLE, tako me i ZOVU – uzvratila drugi.

\* \* \*

Lovac žuri u lov, nema strpljenja čekati da se krava oteli pa se žali ženi:

- Dane provodim u štali, a krava nikako da se oteli.

- Skloni se od krave, kad tebe vidi, misli da se već otelila – uzvratila žena.

\* \* \*

Grupa lovaca mudeuje o braku. Jedan lovac upita:

- Što najviše zbližava bračni par?

- Stambeni kredit na trideset godina – odgovori jedan lovac.

\* \* \*

Lovac, u vrijeme lovne sezone, bio je zauzet lovom pa nije dolazio kod punice koja ga nazove telefonom:

- Dugo te nema, zete, čim pas zalaje, mi mislimo ti!

\* \* \*

Lovac žali kolegi:

- Kad se ja po ponoći veseo vratim kući, kod mene je sve obratno. Pas me ljubi, žena laje.

\* \* \*

Lovac gleda sliku bosanskog nobelovca Ive Andrića na novčanici od 200 KM pa reče: – Nisam neki ljubitelj njegove knjige, a i znalac književnosti, ali mi ga nekako drago vidjeti!

\* \* \*

Ivica mobitelom nazove policiju da prijavi slučaj krivolova. – Odmah šaljemo patrolu da utvrdimo o kojem je krivolovcu riječ. A možete li nam reći kako se vi zovete? – upita policajac.

- Oprostite, htio bih ostati anonimna da ne bude poslije, Ivo rek'o ovo, Ivo rek'o ono.

\* \* \*

U lovu pita Haso mislima odsutnog Muju:

- De si odluč'o, de malo živni, šta ti je?

Mujo odmahne rukom:

- Ma, neka budaletina mi poslala noćas SMS iza ponoći!

Haso nastavi:

- Dobro, i šta je rek'o?"

Mujo ljutito odgovara:

- Pita on mene trebaju li mi drva?

Haso se zbuni i upita:

- Pa dobro, šta si mu odgovorio?

Mujo slegne ramenima:

- Da ne trebaju, jašta!

Haso klimne:

- Jašta .. i šta je dalje bilo?

Mujo tužno reče:

- Jebga, ja izašo iz kuće jutros, kad ono nema drva!

\* \* \*

Lovac upravo završio čitanje knjige „Budite gazda u svojoj kući“.

Odjurio je u kuhinju i stao pred ženu, upro joj je prst u facu i oštro rek'o:

- Znaj da sam od sada pa dalje ja gazda u ovoj kući i moja riječ je zakon! Priredit ćeš mi večeru od zeca kojeg sam donio. Zatim ćeš mi pripremiti kupku da se fino opustim. Oprat ćeš mi leđa i obrisati me, a onda donijeti pidžamu. Poslije toga ima da mi izmasiraš stopala i ruke. Pogodi, ko će me obući i očešljati kad sve to završiš?

- Pa, ja bih rekla, pogrebni.

\* \* \*

Lovcu zafalilo novca pa na ulici prodaje koštice od jabuka. Dolazi policajac, kolega lovac i pita:

- Šta ti je to?

- Prodajem koštice od jabuka.

- A čemu služe?

- Pojedeš jednu, pa budeš pametniji.

- A pošto ti je to?

- Tri markice komad.

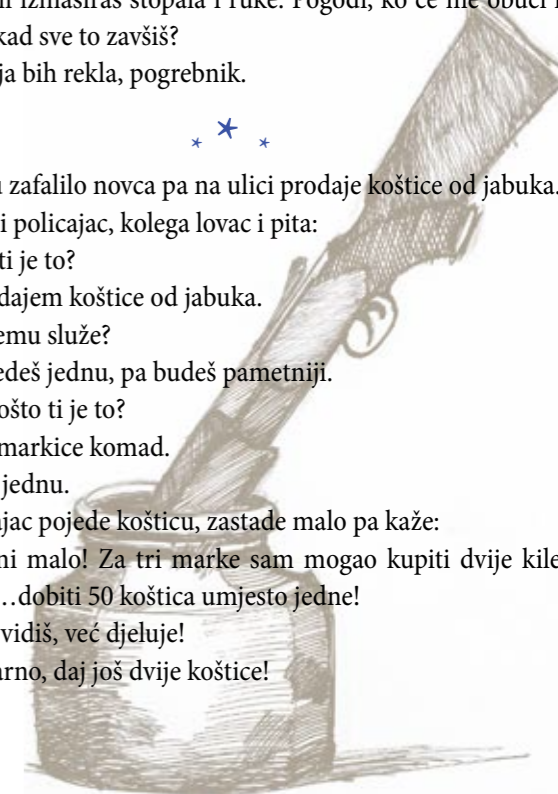
- Daj jednu.

Policajac pojede košticu, zastade malo pa kaže:

- Stani malo! Za tri marke sam mogao kupiti dvije kile jabuka, i...dobiti 50 koštica umjesto jedne!

- Eto vidiš, već djeluje!

- Stvarno, daj još dvije koštice!





## Narodni lovački karabin

U Nirnbergu, početkom marta, na 45. sajmu lova, sportskog streljaštva i života u prirodi IWA 2018, čuveni njemački proizvođač Mauser je predstavio novi **M18** model **The People Rifle**, što bi u prevodu značilo - narodna puška. Ovaj elegantni i markantni lovački karabin je prilagođen najširem krugu korisnika. I cijenom ovaj novi model prihvatljiviji od poznatih Mauserovih modela M03, M98 i M12. I pored relativno niske cijene ova puška je urađena cijela od čelika i kompletno Made in Germany, što u svijetu lovaca već unaprijed pretpostavlja visok kvalitet izrade svih njenih dijelova. U početnoj najavi novog modela M18 ističe se da proizvođač garantuje SUB MOA preciznost, što je odlika mnogo skupljih pušaka. Očigledan je zakon tržišta, jer traži kvalitetno lovačko oružje, ali po prihvatljivim cijenama jer lov odavno nije više privilegija bogatih.



**Mauser M18** je puška ožlibljene cijevi, obrtnočetnog sistema rada zatvarača, koji bravi u čeličnom sanduku, preko tri čeona završavajuća brijega. Bregovi su postavljeni pod uglom od 120 stepeni, što projektovano na ručicu zatvarača zahtjeva njen otklon u vis, u cilju repetiranja, za ugao od 60 stepeni. Znači, proces repetiranja je brži i kraći od sistema M98, koji je Mauser postavio još krajem 19. vijeka. Tijelo zatvarača je cilindrično i pojednostavljena je njegova izrada, jer ne zahtjeva skupo kovanje. Ručica za repetiranje nije integralni dio tijela zatvarača kao na starom sistemu M98, što puno smanjuje cijenu izrade ovog vitalnog sklopa. Odustalo

se i od bočnog control fiding izvlačka i primjenjen je mnogo jednostavniji čeon puš fiding izvlačka. Danas svi novi obrtnočetni sistemi izbjegavaju kontrolisano uvođenje metka u cijev i primjenjuju tzv. gurajuće uvođenje metka u cijev. Za to je potreban mnogo jednostavniji kandžasti kratki izvlačka, koji je u Mauseru M18 smješten u jednom od završavajućih bregova. S aspekta pouzdanosti i preciznosti ovom sistemu uvođenja i izvlačenja metka iz ležišta se nema šta zamjeriti. Čak eksperti za oružje tvrde da gurajući (puš fiding) sistem i izvlačka daju veću preciznost od bočnog dugog nepomičnog (kontrol fiding) izvlačka, za koji ipak kažu da je nešto pouzdaniji. Zatvaračem Mausera M18 se lako, glatko i tiho manipulise. Ručica zatvarača je smještena na pravo mjesto i ima veliku kuglicu na kraju. Kažiprst i palac jače ruke idealno hvataju ovu veliku kuglicu. U sanduk je integrisana slobodno plivajuća cijev, koja je rađena postpukom hladnog kovanja od kvalitetnih njemačkih čelika. Za sajam IWA 2018. bili su predviđeni kalibri cijevi .308 Win; .30-06 Sprg, a do ljeta 2018. stižu kalibri .243 W; .270 W, kao i magnumi: 7 mm RM i .300 WM. Cijevi nemaju na sebi mehaničkih nišana i u standard i magnum verziji imaju prečnik na ustima cijevi 17 mm. Cijevi standardnih kalibara su duge 56 cm, dok su cijevi magnum kalibara duge 62 cm. Kvalitetan materijal za izradu cijevi, njihova termička obrada, kao i projektovano tanki zidovi cijevi (usta fi 17 mm), glavni su razlog za izuzetno malu masu M18. U standardnim kalibrima puška teži 2,9 kg, a u magnum 3,0 kg. Spoljašnjost cijevi je tamno brunirana, prateći cio zadati izgled oružja - sve tamno mat, bez upadljivo reflektujućih površina. Puška je duga 106 cm kod standard i 112 cm kod magnum kalibara. U narodnu pušku M18 ugrađen je jednostepeni, podesivi sklop obarača, koji kratkim hodom resko i odsečno opaljuje bez nepovoljnog propadanja obarača.

Iza korjena ručice zatvarača se nalazi komanda kočnice. Ona ima tri položaja: sve ukočeno - krajnji zadnji položaj; osigurana puška od opaljenja, ali dozvoljeno manipulanje zatvaračem u cilju prepunjavanja je sljedeći srednji položaj kočnice obilježen bijelom tačkom. I sasvim naprjed, obilježen crvenom tačkom, nalazi se položaj otkočeno. Proizvođač s

ponosom naglašava da je ova kočnica praktično nečujna, što je veoma važno u lovu. Mnogi lovci čine opasnu grešku u želji da ne uplaše divljač „izdajničkim klikom“ otkočena puške. Iz tog razloga mnogo prije susreta sa lovnom divljači, unaprijed otkoče pušku. To je veoma opasno i upravo iz tog razloga proizvođači teže da rad kočnice učine bešumnim.

Mauser M98 je proslavio pouzdani dvoredi magacin integrisan u pušku, ali su se konstruktori Mausera M18 odlučili za skidajući okvir za municiju. Pritiskom na dugme koje je nareckano poprečnim linijama i smješteno u udubljenju ispred okvira, oslobađa se okvir iz svog ležišta. Okvir ispada tačno na dlan lovca, ako se dugme pritisne kažiprstom jače ruke. Dno okvira ima veliki Mauserov znak, što lijepo deluje, razbijajući pomalo spartanski izgled ovog oružja. Za razliku od većine novih pušaka ovog sistema, koje koriste linijske jednorede okvire kapaciteta tri metka, Mauserovi konstruktori su se opredelili za široki dvoredi okvir kapaciteta pet standardnih ili četiri magnum metaka. Ukupno šest, odnosno pet magnum metaka, zavidan je vatreni komplet, što može da bude opredjeljujuće za one lovce kojima municije u pušci nikad dovoljno. Hranjenje municijom iz okvira i uvođenje metka u cijev, Mauser je na modelu M18 odlično uradio. Na gornjoj strani sanduka se nalaze navojni otvori za prihvat montaže optičkog nišana. Kako nema mehaničkih nišana, savetuje se izbor najniže moguće montaže, kojih ima u ponudi Mausera, ali i proizvođača prateće opreme. Fiksna niska montaža za neku solidnu optiku i dobra mekana futrola ili kofer, ovdje su pravi izbor. Postojanje mehaničkih nišana, često lovcima zakomplikuje izbor optičkog nišana i montaže. Tu može da ide skidajuća montaža, koja mora da bude visokog kvaliteta, ako lovac ne želi da mu se promjeni slika pogodaka. Loša skidajuća montaža često zna da bude čist promašaj, kada su u pitanju

lovački karabini. Čest je slučaj da lovac vidi i enormno visoke tunelske montaže, što takođe nije pravi izbor. Kundak Mausera M18 je izrađen je od tamnog otpornog hrpavog polimera. U zoni dodira sa dlanovima strijelca, u kundak su ugrađene mekane, neklizajuće površine, koje omogućavaju izuzetno siguran hvat puške. Ovo je važno u lovu po kiši i snijegu, kada je puška vlažna pa kao podmazana bježi iz ruku lovca. Kundak M18 ima i tu osobenost da na njegovom dnu, blizu potkova, imaju dva velika segmenta s Mauserovim znakom. Kada ih se obostrano pritisne, dolazi do odvajanja mekanog potkova kundaka i ukazuje se šupljina u kundaku. Ovaj prazan prostor unutar kundaka, lovac može da iskoristi za smještaj pribora za čišćenje puške, kompleta prve medicinske pomoći ili čak nekoliko rezervnih metaka.



**Narodni lovački karabin Mauser M18** je fino projektovana i urađena puška, slavnog imena. Lovci koji je nabave će imati za malo novca odlično, pouzdano i precizno oružje, maksimalno izdržljivo na sve vremenske uslove.

## IN MEMORIAM



### Ališehović (Sulejman) hadži Jusuf (1949. - 2018.)

Sredinom maja, u svojoj 69. godini, na Ahiret je preselio naš dobar hadži Jusuf, saradnik Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona, stručan, odgovoran i human čovjek, koji je kao takav bio posebno poštovan od svih koji su ga poznavali. Kao neizmerno cijenjen i voljen zbog svog znanja i susretljivosti ostat će nam u trajnoj i dragoj uspomeni. Neka mu je rahmet plemenitoj duši i da mu Allah podari Džennet.

SLD TK



### Pavlović (Stjepan) Ivo (1954. - 2018.)

Nesretnim slučajem, sredinom aprila, preminuo je naš vrstan prijatelj Ivo. Njegovom smrću izgubili smo uzoritog lovca i druga, velikog ljubitelja prirode, divljači i druženja, koji će ostati u trajnom sjećanju svih nas, a naročito kolega iz Sekcije „Solina“. Ostalo je prazno mjesto u našim redovima, nedostaje nam, ali će živjeti u našim mislima i lovačkim uspomenu. Veliko hvala za sve trenutke provedene sa njim i za sve što je činio za LD „Tuzla“ više od tri decenije. Počivao u miru Božjem.

LD „Tuzla“ Tuzla



### Hasić (Dedo) Mursel (1930. - 2016.)

U decembru će se navršiti dvije godine od preseljenja na Ahiret, našeg Mursela, počasnog člana LD „Tuzla“ s preko šest decenija lovačkog staža. Kao lovac LD „Konjuh“ još od 1953. godine, bio je primjer visokih moralnih vrijednosti i discipliniranog odnosa prema radnim dužnostima. Kao stariji lovac bio je poštovan u članstvu koji je ostavio neizbrisive tragove. Tradiciju lovanja u porodici Hasić nastavljaju Murselovi potomci. Zauvijek će nam nedostajati njegovo prijateljstvo, a posebno kolegama iz Sekcije „Solina“. Neka mu je rahmet duši i da mu Allah podari Džennet.

LD „Tuzla“ Tuzla



### Vuković (Avdo) Rizah (1947. - 2017.)

Navršila se godina dana od kako sa nama više nije naš počasni član Rizah, lovac LD „Tuzla“ od 1978. godine. Kao čestit i uzorit, poštovao je i volio lovačke običaje i obaveze. Krasile su ga sve osobine stare lovačke porodice. Njegovim preseljenjem na Ahiret najviše su izgubili njegovi najbliži, ali je neizmerno izgubilo i naše Društvo, posebno Sekcija „Solina“, čiji je bio član. Neka mu je rahmet duši i da mu Allah podari Džennet.

LD „Tuzla“ Tuzla



Lovački susreti  
**STARA MAJEVICA 2018.**